

Kiss Ádám hozzászólása

Kedves Kollégák!

Két olyan kérdéshez szeretnék hozzászólni, amely már eddig is sok vitát váltott ki és amelyeket még egyébként hasonló elkötelezettségű emberek is másképp látnak. A bizonytalanság, nézeteltérés oka általában az, hogy a hozzászólók saját különleges helyzetükből nézve, az ismeretek csak egy részének birtokában alakítják ki álláspontjukat. Az itt jelenlevők többsége egyetemen professzor és természetes, hogy sokszor egyetemi szemüvegen keresztül elemeznek olyan kérdéseket, amely az egész magyar felsőoktatás oldaláról nézve további más szempontok figyelembe vételét is indokoltá tenné.

A két, általam érinteni kívánt kérdés egyrészt ***a kívánatos hallgatói létszámok*** megítélése, másrészt a felsőoktatás ***két-ciklusúvá tételének*** az Oktatási Minisztérium által ***erőltetett „lineáris”*** volta.

Sokszor elhangzik, hogy a tudás társadalmába lépve egy fejlett, versenyképes társadalomnak sok felsőfokú végzettségű szakemberre van szüksége. Ráadásul az egyén, a család, a közösség és a nemzet felemelkedésének egyetlen bizonyított útja a tanulás. Ugyanakkor sokan még azok közül is, akik pedig az előző megjegyzésekkel egyetértenek, maguk is kiváló tudósok, professzorok féltik a felsőoktatást a tömegesedés színvonalrontó hatásától, hitelt adnak a felsőoktatást kiszélesítését ellenzők elvetendő „papírgyár” szóval jellemezhető kevésbé árnyalt, sokszor demagóg érveinek.

Hozzászólásomban arra szeretnék rámutatni, hogy a hallgatói létszámemelést ellenzők a legtöbbször nem gondolnak bele, vagy nem ismerik azokat a mellékkörülményeket, amelyek mellett a jövőbeni hallgatói létszámok kialakítására tett javaslatokat kidolgozták. Ezen a téren a legfontosabb hangsúlyozandó tény az, hogy ***a magyar felsőoktatás*** nem csak az egyetemi képzésből áll, hanem ***négy szintű***. Ezek a felsőfokú szakképzés, a főiskolai képzés, az egyetemi szint és a doktori iskolák. A hallgatói létszámnövelés fő területe nem az egyetemi szint kell, hogy legyen, hanem a felsőfokú szakképzés és a főiskolai szint. Amikor azt javasoljuk, hogy teremtsük meg a lehetőségét annak, hogy minden második honfitársunk bekerüljön a felsőoktatásba, akkor az első két szint hallgatói létszámát kívánjuk megemelni. Ez teljes összhangban van azzal a meggyőződéssel, hogy egy átlagos képességű ember képes a modern világ egy területén egy összetett feladatot megtanulni és önállóan ellátni. Megítélésem szerint az egyetemi szintű oklevelet megkapók számát az emberek intelligencia-hányados görbéje a korosztály felső 10-15%-ban korlátozza és nem is kell, hogy többen megkapják az ilyen szintű képzést, alkotó értelmiségivé váljanak. Ugyanakkor a modern világ bonyolult részfeladataira számos más, kevésbé tehetséges embert is fel lehet készíteni a gyakorlati képzést hangsúlyozó felsőoktatási intézménytípusokban. Így egy értelmesen kialakított felsőoktatási rendszerben a kutató-egyetemeken folyó képzés színvonala nem lehet veszélyben a hallgatói létszámnövelés más szektort érintő végrehajtása miatt!

Egy másik vonatkozása a hallgatói létszámokról folyó vitának az, hogy országunknak nemcsak szint, hanem szakterület szerint is az ország gazdasági állapotának, érdekeinek megfelelő, azokat kiszolgáló felsőoktatást kell kialakítani. A 2000-ben elindított és a kormányváltáskor már második, befejező évébe lépő felvételi reform éppen ezeket a szempontokat szabályozta az első év tapasztalatai szerint szép sikerrel. Éppen ezért tartom helytelennek, felelőtlennek és elítélendőnek, hogy a 2002-ben hivatalba lépett kormány oktatási miniszterének az egyik első tette e gondosan és értelmesen kialakított felvételi rendszer szétverése volt.

A mai Magyarország egyik óriási értéke a nemzetközi összehasonlításban is óriási tanulási kedv! A hallgatói létszámok emelkedése megfelelő szint és szakterület szerinti összetételben országunk felemelkedését szolgálja és biztosan nem vezet az egyetemi oklevelek színvonal-csökkenéséhez.

Érdeemes pár szót szólni az Oktatási Minisztérium által *erőltetett lineáris két-ciklusú képzés koncepciójához* is. A jelenlegi oktatási miniszter többször a bolognai, a prágai és a berlini deklarációkkal indokolja, hogy a magyar felsőoktatás most duális, tehát a főiskolai és egyetemi szintet egyaránt tartalmazó rendszerét lineáris rendszerrel kívánja felváltani. Utánanéztem, egyik deklaráció sem tartalmaz a lineáris átalakítás kötelezettségére utaló mozzanatot. Tehát nem igaz az, hogy emiatt kellene megváltoztatni a magyar hagyományokhoz jól illeszkedő és mindeddig a szakemberképzésben kiválóan működő duális rendszert. A felsőfokú oklevelek több mint a felét a műszaki, az agrár és a gazdasági főiskolai oklevelek adják. Ezek – és ezt talán nem mindenki tudja – nemcsak végzettséget igazolnak, de szakképzettséget is adnak! Milyen szakképesítést fogunk kiadni három év egyetemi alapozás után? Persze tudom, hogy bizonyos szakterületekről nézve, az ottani tapasztalatokból megítélve – így például egy szociológus szemszögéből – nehezen lehet megérteni a főiskolai szakképesítések fontosságát, de a helyzet helyes megítélésének követelményén ez nem változtat. Továbbmenve, egy egyetemi professzor szemével nézve sem igazán érthető, hogy mi a baj azzal, ha egyetemi képzésünket egy három és két éves lineárisan egymást követő ciklusra bontjuk. Ha az egyetemi alapoklevél kiadásakor csak végzettséget, tehát a tanulás tényét igazoljuk, akkor persze semmi. A probléma azzal van, ha valaki a végzettség igazolása mellett – mint ahogy az a jelenlegi reformkonceptiókban szerepel – az új rendszerben valamilyen jogosítványt, szakképesítést is ki kíván adni. Megítélésem szerint a lineáris képzés erőszakkal történő bevezetése alapvetően szét fogja zilálni a magyar felsőfokú szakemberképzés rendszerét. Ez egyetemeinken kevésbé fog jelentkezni, de a főiskolai képzésben komoly értékvesztés következhet be.

Köszönöm, hogy meghallgattak!

[Vissza felsőoktatási a vita főoldalára](#)